EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.2.2013
COM(2013) 76 final

TOOTEOHUTUSE JA TURUJÄRELEVALVE PAKETT

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE

20 meedet Euroopa toodete ohutumaks ja nõuetele vastavaks muutmiseks: mitmeaastane tegevuskava toodete järelevalveks ELis

(EMPs kohaldatav tekst)

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE

20 meedet Euroopa toodete ohutumaks ja nõuetele vastavaks muutmiseks: mitmeaastane tegevuskava toodete järelevalveks ELis

(EMPs kohaldatav tekst)

1. SISSEJUHATUS

Toodete järelevalve siseturul on tohutult keeruline: kontrollitavate toodete valik on väga lai, palju tooteid tuuakse sisse väljastpoolt liitu, liikmesriikidel on kontrollimiseks ja inspekteerimiseks piiratud vahendid ja vajadus kontrolli järele liikmesriikides sõltub mitmesugustest teguritest, nagu riigi geograafiline asukoht ja haldusstruktuur.

Turujärelevalve tagamiseks on vaja usaldusväärset infrastruktuuri, tõhusat organisatsiooni ja eriteadmisi. Nende tingimuste täitmine on oluline, et oleks võimalik kaitsta kodanikke ja tagada samas aus konkurents Turujärelevalve korraldust tuleb sageli kohandada, et tulla toime arenevate vajaduste ja muutuva tööstuskeskkonnaga.

Turujärelevalve keskmes on selliste omavahelises sõltuvuses olevate protsesside ahel nagu inspekteerimine, proovide võtmine, laboratoorne kontroll, tulemuste tõlgendamine, riskihindamine, otsustamine, sekkumine ja nendest tulenevad õiguslikud menetlused, mis võivad hõlmata parandusmeetmeid või isegi karistusi. Mitmeaastane turujärelevalve tegevuskava on üks 50st ühtse turu aktis[1] loetletud abinõust. Selles püstitatakse mitmed eesmärgid ja meetmed, mis tuleb võtta poliitiliste eesmärkide saavutamiseks ja turuhäirete kõrvaldamiseks. Ühtse turu aktis II[2] kinnitatakse taas, et on vaja parandada ELis ringlevate toodete ohutust.

Käesoleva kava eesmärk on täita lüngad ning muuta toodete (välja arvatud toidu, sööda ja ravimite) järelevalve ühtsel turu tõhusamaks ja kiiremaks, et nõuetekohaselt rakendada määruse (EÜ) nr 765/2008 (millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded)[3] ja direktiivi 2001/95/EÜ (üldise tooteohutuse kohta)[4] asjakohased sätted. See on osa ulatuslikumast paketist, kuhu kuuluvad ka tarbijatele mõeldud toodete ohutuse määruse ettepanek ja turujärelevalve määruse ettepanek. Kavaga täiendatakse nimetatud algatusi ning seda tuleb tõlgendada nendega koostoimes, kuid kuni nimetatud õigusaktide ettepanekute lõpliku vastuvõtmiseni, tugineb see kehtivatele eeskirjadele ja programmidele[5]. Selles

---

1 KOM(2011)206 (lõplik).

2 KOM(2012) 573 (lõplik).

3 ELT L 218, 3.8.2008, lk 30.

4 EÜT L 11, 14.1.2002, lk 4.

5 Liidu rahalisi vahendeid, mida võib vaja minna erimeetmete jaoks, eraldatakse kooskõlas järgmiste õigusaktidega: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 765/2008, 9. juuli 2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 [ELT L 218, 13.8.2008, lk 30]; Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1926/2006/EÜ, 18. detsember 2006, millega kehtestatakse ühenduse tarbijapoliitika tegevusprogramm aastateks 2007–2013 [ELT L 404, 30.12.2006, lk 39]; võimalik, et ka Euroopa

võetakse arvesse ka neid probleeme, mida on kirjeldatud käesoleva paketiga kaasnevas mõjuhinnangus.

Komisjon kavatseb käesolevat kava rakendada selle vastuvõtmisest alates kuni aastani 2015. Selle aja jooksul hindab ta, kas on vaja järgmist mitmeaastast kava. Kõigi meetmete võtmist ei alustata siiski sugugi üheaegselt ning iga meetme kestuse määravad selle konkreetsed vajadused.

Käesoleva kava peaeesmärk on anda ülevaade mitteseadusandlikest meetmetest, mida komisjon hakkab võtma selleks, et vähendada ohtlike või nõuetele mittevastavate toodete arvu ning tagada toodete tõhus ja tulemuslik järelevalve nii liidus kui ka liitu sisenemisel.

2. TÕHUSUSE JA TULEMUSLIKKUSE SUURENDAMINE ELIS

Turujärelevalveasutused peavad olema nõuetekohaselt organiseeritud ja varustatud, et nad tuleksid toime asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud kohustuste ja nõuetega. Kogemused on näidanud, et liidu turujärelevalve raamistikus on siiski veel puudusi. Tõhusa ja tulemusliku turujärelevalve tagamiseks peab riikide järelevalveasutustel olema nõuetekohane infrastruktuur, hea korraldustöö, asjakohased õiguslikud volitused, sobivad rajatised ja seadmed ning kvaliteetse väljaõppe saanud pädevad ja oskuslikud ametnikud.

2.1. Uurimistega saadud teabe jagamine

Selleks et kontrollida, kas toode kujutab endast ohtu või vastab kehtivatele nõuetele, on tavaliselt vaja teha katseid ja läbi viia kontroll, et saada andmeid riskihindamiseks. Katsete tegemine on väga kulukas. Mõnikord ei ole pädevatel asutustel tehnilisi teadmisi katsete nõuetekohaseks läbiviimiseks ega tulemuste tõlgendamiseks. Seepärast on selles valdkonnas oluline asjakohane kooskõlastamine, koostöö, väljaõpe ja teabe jagamine.

Meede 1. Hõlbustada katsearuannete ülekantavust liidus

Komisjon edendab asjaomaste turujärelevalveasutuste seas (sh välispiiril kontrolli eest vastutavad asutused) ühes liikmesriigis tehtud katsete tulemuste kasutamist teistes liikmesriikides ning soodustab nende levitamist turujärelevalve teabe- ja sidesüsteemi (ICSMS) kaudu.

Teabe jagamine kõigi ELi turujärelevalve- ja tolliasutustega on oluline selleks, et vältida topelttööd. Seda on kõige parem saavutada infotehnoloogiasüsteemide abil, sest need võimaldavad töö tõhusat kulgemist ning kiiret ja lihtsat teabehankimist ja -vahetamist. Liikmesriigid kasutavad RAPEXi teadete edastamiseks uut IT platvormi GRAS-RAPEX[6]. Teisalt pakub ka ICSMS[7] vahend võimalust kiireks ja tõhusaks teabevahetuseks turujärelevalveasutuste vahel. ICSMS ei ole hoiatussüsteem, vaid turujärelevalve üldine

Parlamendi ja nõukogu tulevane määrus tarbijapoliitika tegevusprogrammi kohta aastateks 2014–2020 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 624/2007/EÜ, 23. mai 2007, millega kehtestatakse ühenduse tollialane tegevusprogramm (Toll 2013) [ELT L 154, 14.6.2007, lk 25], või sellele järgnev otsus. Kõik selles kavas osutatud meetmed on kooskõlas olemasolevate või kavandatavate meetmetega ja ühilduvad nendega.

6 GRAS-RAPEX asendab vana IT-süsteemi RAPEX-REIS ning laiendab RAPEXi ulatust professionaalseks kasutamiseks ettenähtud toodeteni ja hõlmab ka muid riske kui tervise ja ohutusega seotuid.

7 Turujärelevalve teabe- ja sidesüsteem (www.icsms.org).

arhiveerimis- ja teabevahetusvahend, mis aitab luua koostöömehhanismi ametiasutuste vahel ning on turujärelevalve üldine teabevahend. ICSMSi kasutusala võiks laiendada ka teabevahetuseks tolliasutuste vahel, samuti teabevahetuseks pädevate riiklike asutustega.

Meede 2. Suurendada ICSMSist saadavat kasu

ICSMSi arendatakse edasi, nii et oleks võimalik koguda, säilitada ja vahetada teavet ning parimaid tavasid kõigi otseselt seotud osalejatega. See hõlmab katsete ja ühismeetmete tulemuste avaldamist, suuniseid ja juhtnööre turujärelevalveasutuste väljaõppeks, juhtumiuuringuid, statistikat ja üldist teavet toodete turujärelevalve kohta.

Meede 3. Luua sünergia GRAS-RAPEXi ja ICSMSi vahel

GRAS-RAPEXil ja ICSMSil on väga selged funktsioonid ja seepärast hoitakse neid lahus. Komisjon hakkab siiski looma sünergiat nende kahe süsteemi vahel, võttes arvesse GRAS-RAPEXi ja ICSMSi selgeid eesmärke.

Ohtlike toode põhjustatud õnnetusi ja vigastusi kajastavad andmed tuleks samuti lisada turujärelevalve süsteemi. Ehkki määruses EÜ nr 765/2008 (artikkel 18) on sätestatud nõue, et liikmesriigid peavad teostama järelevalvet õnnetuste üle, on tegelikult tehtud väga vähe, kuna sellise aruandesüsteemi loomine, millest oleks abi kõigil ametiasutustel ja ettevõtjatel, on tegelikkuses väga raske.

Meede 4. Hinnata ELi õnnetuste ja vigastuste andmebaasi (AIDB) kulusid ja tulusid

Komisjon viib läbi teostatavusuuringu tarbijatele mõeldud toodete ohutusalase teabe avaliku andmebaasi loomise kohta. Selles andmebaasis võiks olla ka kaebuste ja vigastuste kajastamise platvorm. Uuringus võetakse arvesse EUROSAFE, OECD ja muude asjaomaste vahendite saavutusi kõnealuses valdkonnas[8].

2.2. Ühine lähenemisviis riskihindamisele

Turujärelevalveasutuste jaoks on üks kõige keerulisemaid tegevusi toote põhjustatud riski kindlakstegemine ja nõuetekohane hindamine. Riskihindamise lihtsustamiseks ja selle tõhususe suurendamiseks on komisjon juba välja töötanud riskihindamise metoodika, mis on kättesaadav RAPEXi suunistes (ELT L22, 26.1.2010). Seda metoodikat tuleb siiski ajakohastada, et see hõlmaks kõik riskid.

Meede 5. ELi üldine riskihindamise metoodika toodetest tuleneva riski hindamiseks

Komisjon viib lõpule RAPEXi suunistes olemasoleva riskihindamise üldise metoodika väljatöötamise ja ajakohastab seda, nii et suunised hõlmaksid ka muid riske.

2.3. Turujärelevalve saavutusnäitajad

Uuringust „Turujärelevalve tulevik”[9] nähtub, et liikmesriikides kohaldatavate turujärelevalve meetmete edukuse kohta on väga vähe teavet ning seepärast on täpne võrdlusanalüüs võimatu.

---

8 Näitena võib tuua sellise valdkonnaspetsiifilise andmekogumisvahendi nagu nõukogu otsusega 93/704/EMÜ loodud ühenduse liiklusõnnetuste andmebaas.

9 Turujärelevalve tulevik muude tarbijatele mõeldud toodete kui toidu ohutuse valdkonnas vastavalt üldise tooteohutuse direktiivile, lõpparuanne, märts 2011, *BSI Development Solutions*, mai 2011, lk 13.

Uuringus märgiti ka, et liikmesriigid leiavad teabe edastamise olevat asjatu koormuse, kuid seda ilmselt sellepärast, et nõutavat teavet ei säilitata kergesti ligipääsetavas vormis.

Selleks et liikmesriikide turujärelevalve saavutusnäitajad oleksid võrreldavad ja võrdlusanalüüs võimalik, töötas Euroopa Komisjon 2008. aastal välja andmekogumisvahendi selliste andmete kogumiseks, millega mõõdetakse tooteohutuse jõustamise eest vastutavate riiklike ametiasutuste võetud peamisi meetmeid. Vaatamata pidevatele jõupingutustele, mida on tehtud jõustamise indikaatorite kvaliteedi parandamiseks ja nende ulatuse laiendamiseks, on kogutud teabe täpsus ja sellest saadav kasu olnud piiratud, nagu ka sellise teabe võrreldavus, mis võimaldab teha kindlaks tugevaid ja nõrku lülisid ELi turujärelevalve jõustamise raamistikus. Piiril tehtava kontrolli tulemuste kohta ei esitata samuti aruandeid. Sellise võrdlusanalüüsi tegemiseks tuleks kasutada halduskoostöö (ADCO) rühmasid nende vastavas pädevusvaldkonnas.

Meede 6. Töötada välja turujärelevalve peamised saavutusnäitajad

Komisjon tagab andmekogumissüsteemide parendamise ning töötab koos turujärelevalveasutustega välja kõige olulisemad asjakohased jõustamisindikaatorid, mida tuleks keskpikas perspektiivis koguda. Komisjon hakkab koguma liikmesriikidelt andmeid piiril tehtava kontrolli tulemuste kohta alates 2013. aastast ja avaldama iga-aastast aruannet alates 2015. aastast.

2.4. Hõlbustada kontrolli kõrgtehnoloogiatoodete ja uuenduslike toodete üle

On üldiselt teada, et on väga raske kontrollida selliste toodete ohutust, mis sisaldavad ohtlikke aineid nagu kaadmium ja tina, või kõrgtehnoloogiatooteid, nagu elektroonilised kaalud. Selliste toodete nõuetelevastavuse kontroll on võimalik ainult siis, kui näidis ära lõhutakse. See on sageli väga kulukas, samuti on keeruline *a posteriori* tõestada mittevastavust. Selliseid tooteid on väga palju ja need on hõlmatud ELi õigusaktidega. Eespool kirjeldatud raskusi arvestades ei ole praegu selge, kas selliseid tooteid kontrollitakse üksnes dokumentaalselt ja füüsiliselt või kontrollitakse laboris ka toote omadusi, nagu on nõutud määrusega EÜ nr 765/2008[10].

Meede 7. Uurida võimalusi, kuidas kontrollida kõrgtehnoloogiatoodete ja uuenduslike toodete ohutust ja nõuetele vastavust

Komisjon uurib võimalusi, kuidas teha liikmesriikide ametiasutustele kõrgtehnoloogia- ja uuenduslike toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse kontrollimine lihtsamaks. Sellel on kaks eesmärki: a) hõlbustada liikmesriikidel kontrollimist ja b) vältida olukorda, et tehniliste raskuste tõttu ei kontrollita kõnealuseid tooteid kunagi nõuetekohaselt. Võimaluste uurimisel võetakse arvesse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate eripära.

3. TIHEDAM KOOSTÖÖ KOGU LIIDU ULATUSES

Kiire integreerumine ühtse tooteturuga, üha suurem arv piiriüleseid ettevõtteid, mis pakuvad laia tootevalikut mitmes liikmesriigis, e-kaubanduse areng üle Euroopa piiride ning väljaspool ELi toodetud toodete suurenev import – see kõik tähendab, et tuleb suurendada piiriülest koostööd turujärelevalve alal. Seepärast on tähtis, et turujärelevalve meetodite areng järgiks

[10] Vt artikli 19 lõige 1.

Euroopa tooteturu arengusuundi, see on vajalik muu hulgas ka selleks, et tagada kontrolli käigus saadud teabe jagamine ning vältida korduvate katsete tegemist.

3.1. Piiriülese järelevalve kooskõlastamine

Turujärelevalve määruse kui kaasneva õigusakti ettepaneku eesmärk on tugevdada ja muuta sujuvamaks ohtlikke või nõuetele mittevastavaid tooteid käsitleva teabevahetuse kord Euroopas, tõhustades RAPEXi menetlust ja integreerides sellesse kaitsemeetmete menetluse teatavate toodete jaoks, mis sageli kannavad CE-vastavusmärgist. Teabevahetus on parem, kui piiriüleseid turujärelevalve meetmeid on rohkem ja need on paremini kooskõlastatud ning kui kavandamine on koordineeritud ja antakse vastastikust abi.

Selleks kavandatakse turujärelevalve määruse ettepanekus luua kõigi liikmesriikide osavõtul ELi turujärelevalve foorum ja selle abistamiseks täitevsekretariaat, et hõlbustada käesoleva kavaga hõlmatud või asjakohastes ELi õigusaktides sätestatud meetmete ühtset rakendamist. ELi turujärelevalve foorumi üheks osaks on ka halduskoostöö rühmad..

<u>Meede 8. Valmistada ette täitevsekretariaadi loomine</u>

Tulevane ELi turujärelevalve foorum vajab oma ülesannete täitmiseks abi korraldustöö vallas. *Komisjon moodustab täitevsekretariaadi, mis hakkab ELi turujärelevalve foorumit abistama.*

3.2. Ühised jõustamismeetmed

Siseturu loomine tagab, et tooted liiguvad vabalt kogu liidus. Kahjuks piirduvad paljud turujärelevalve meetmed ainult ühe riigi territooriumiga ning nende võtmise tulemusi ei avalikustata kuigi sageli teistele ametiasutustele. Meetmete jõustamise parem kooskõlastamine on ülimalt tähtis selleks, et saavutada võrdsed võimalused kõigile ettevõtjatele ja tarbijakaitse ühesugune tase kogu ELis.

<u>Meede 9. Ühised jõustamismeetmed</u>

Komisjon annab ühistele jõustamismeetmetele rahalist abi ning see võimaldab turujärelevalveasutustel ja tolliametil ühendada vahendid ja oskusteabe ning kohaldada väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele kasulikke meetodeid. Selle algatuse peamine eesmärk on suurendada Euroopa järelevalvesüsteemi tulemuslikkust ja tõhusust, samuti parandada jõustamisalase praktilise töö kooskõlastamist tootekategooriate valdkonnas või seoses muude prioriteetidega.

3.3. Ametnike vahetus

Selleks et ergutada turujärelevalveasutusi jagama ja omandama kogemusi ja oskusteavet tooteohutuse ja turujärelevalve mehhanismide kohta, annab komisjon liikmesriikidele rahalist abi, et toetada ametnike vahetust liikmesriikide vahel.

<u>Meede 10. Ametnike vahetus</u>

Komisjon toetab rahaliselt ametnike vahetust valdkonnas, mis hõlmab muude tarbijatele mõeldud toodete kui toidu ja nendega seotud teenuste ohutust.

3.4. Tihedam koostöö turujärelevalve valdkonnas Euroopas

Euroopa koostöö liidu ühtlustamisõigusaktidega hõlmatud toodete turujärelevalve alal toimub tavaliselt turujärelevalveasutuste mitteametlikes töörühmades. Need saavad kokku mitteametlikes ja sektoripõhistes nn halduskoostöö rühmades (ADCOd), kus arutatakse oma valdkonna turujärelevalve probleeme. Sageli juhib sellise rühma tegevust ühe riigi turujärelevalveasutuse esindaja. Selliste rühmade koosolekute korraldamine on eesistujale siiski märkimisväärne haldusülesanne, kuna paljud turujärelevalve asutuste esindajad ei saa neil koosolekuil osaleda eelarveliste piirangute tõttu. Seepärast teeb komisjon ettepaneku suurendada nendele rühmadele antavat toetust.

Meede 11. Rohkem toetust halduskoostöö rühmadele

Komisjon toetab rahaliselt enamiku nende rühmade haldustegevust, seega koosolekute korraldamise halduskoormus väheneb. Komisjon arutab halduskoostöö rühmadega ka seda, milline oleks kõige kulutõhusam meetod nende turujärelevalveasutuste esindajate reisikulude hüvitamiseks või rahaliseks toetamiseks, kes soovivad osaleda selliste valitud rühmade koosolekutel.

3.5. Internetis müüdavad tooted

E-kaubandus areneb kiiresti ja kujutab endast uut väljakutset turujärelevalveasutustele. Üldise tooteohutuse direktiivi läbivaatamise käigus toimunud avalik arutelu näitas, et internetis müüdavate toodete suhtes võetavad turujärelevalve meetmed on juhuslikud, killustatud ja kooskõlastamata[11].

Seepärast on selliste toodete tarbijad ja muud kasutajad vähem kaitstud riskide vastu, mida põhjustavad internetis müüdavad ohtlikud tooted, kui muude kanalite kaudu levitatavate toodete tarbijad, ja neil on raskem leida õiguslikku toetust. Tarbijad ostavad sageli tooteid internetist ja kui toode on ohtlik või ei vasta nõuetele, tekivad neil probleemid. Ohtlikud tooted, mis on ELi turult kõrvaldatud ja tagasi nõutud, võivad olla lõpptarbijale ikka veel kättesaadavad interneti kaudu.

Meede 12. Internetis müüdavad tooted

Komisjon kavatseb:

- uurida, kuidas tegutsevad tarbijatele mõeldud tooteid müüvad e-poed (sh suurte e-kaubandusettevõtjate asukohad, e-kaubanduse tarnelaod ja e-kaubanduse tarnemarsruudid), eelkõige seda, kas tooted tarnitakse lõpptarbijale otse kolmandast riigist, samuti uurida väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate rolli ja tähtsust e-kaubanduse turustusahelas;

-töötada liikmesriikidega koos välja ühine arusaam sellest, kuidas tuleks teostada järelevalvet internetis müüdavate toodete üle, ning koostada suunised internetis müüdavaid tooteid käsitlevate eeskirjade jõustamiseks, eriti piiriülese müügi puhul, mis nõuab eri liikmesriikide või kolmandate riikide ametiasutuste vahelist koostööd;

[11] Avaliku, 2010. aasta suvel toimunud arutelu kohaselt on ainult pool riiklikest järelevalveasutustest möödunud kolme aasta jooksul teataval ajahetkel spetsiaalselt kontrollinud internetis müüdavaid tooteid. Enamikul neist riiklikest turujärelevalveasutustest, kes kontrollisid internetis müüdavaid tooteid, oli raske nimetada kontrollitud lehekülgede arvu, kontrollitud toodete arvu või edasisteks katseteks valitud toodete arvu.

- koguda liikmesriikide täitevasutustelt või agentuuridelt teavet selliste jõustamismeetmete kohta;

- harida tarbijaid ja määrata kindlaks asjaomaste poolte (ametiasutused, ettevõtjad ja tarbijad) rollid ja vastutus ning edastada need avaliku teabena lühikeste, lihtsate ja selgete väidetena.

3.6. Pidev Euroopa dialoog sidusrühmadega

Turujärelevalve on tähtis kõigi turustusahela osapoolte jaoks ning vajab ka tarbijaorganisatsioonide ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate panust seoses nende probleemide ja muredega. Väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel on Euroopa majanduse kujunemises otsustava tähtsusega roll. Turujärelevalvega seotud halduskoormus on aga nende jaoks oluliselt suurem kui suurettevõtjate jaoks.

ELi praeguste õigusaktide kohaselt peavad ettevõtjad võtma meetmeid, kui nad teavad või peaksid teadma, et nende kaubad on ohtlikud. Nad peavad teavitama oma riigi ametiasutusi, kes RAPEX-süsteemi kasutades tagavad, et teavitatakse kõiki liikmesriike ning need võtavad vajalikud meetmed oma territooriumil. Siiski ei ole tarbijate huvisid esindavad Euroopa organisatsioonid, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja muud ettevõtjad veel süstemaatiliselt osalenud turujärelevalve tõhustamiseks Euroopas tehtavates jõupingutustes. Seda tuleks muuta.

Turujärelevalve määruse ettepaneku kohaselt peaksid Euroopa ettevõtjad ja tarbijaorganisatsioonid hakkama aktiivselt osalema Euroopa turujärelevalve foorumis. Seni aga tuleks turujärelevalvele kasuks nende tihedam kaasamine. Neilt oodatakse probleemide väljaselgitamist, loetelude koostamist toodetest, millele tuleb pöörata rohkem tähelepanu, ning tõhusate lahenduste leidmist.

Meede 13. Tarbijate huvisid esindavate Euroopa organisatsioonide, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning muude ettevõtjate aktiivne kaasamine

Dialoog ja koostöö tarbijate huvisid esindavate organisatsioonidega, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning muude ettevõtjatega on äärmiselt oluline. Nemad teavad asjaomaseid tooteid ning ohtusid, millesse need võivad seada kasutajad. Komisjon parendab kanaleid, mille kaudu saab liidu turujärelevalve ja käesoleva mitmeaastase kava rakendamise kohta anda tagasisidet ja oma panuse ning teha ettepanekuid. See aitab välja selgitada uusi vajadusi turujärelevalve valdkonnas ning peaks olema suunatud tarbijate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning muude ettevõtjate konkreetsete murede lahendamisele. Kaasata võiks turujärelevalveasutused ning vajaduse korral ka vastavad asutused kolmandatest riikidest.

4. TURUSTUSAHELA JÄRELEVALVE PARANDAMINE

Turujärelevalve eest vastutavad asjaomaste riikide turujärelevalveasutused. Sellegipoolest on oma roll kõigil turustusahela osapooltel, sealhulgas ka ettevõtjatel ja tarbijatel. Selge on ka see, et kogu ELi hõlmaval turul vajab piiriülene koostöö ja sidusrühmadega kooskõlastamine pidevalt tõhustamist.

4.1. Peatähelepanu turustusahelale

Ühtse turu areng, tooteliikide suurenev arv, toodete suurem tehniline keerukus ja sellele vastav tootekategooriate vaheliste piiride hägustumine tüürivad Euroopa ühtse tooteturu järelevalvet sellise süsteemi suunas, mis keskendub rohkem turustusahela erinevatele ettevõtetele. Arvestada tuleb ka sellega, et turustusahelas osalejad muutuvad ja arenevad ning sageli ei ole selgelt kindlaks määratud, millised on nende kohustused seoses nõuetele vastavuse kontrolliga ja oma toodete ohutusega.

Meede 14. Parandada toodete jälgitavust

Komisjon kiirendab tööd, mida ta teeb toodete jälgitavuse parandamiseks turustusahelas. Ta hindab toodete jälgitavuse eksperdirühma soovitusi, pidades silmas eesmärki parandada turustusahelas jälgitavust kajastava teabe kvaliteeti ja kättesaadavust. Pärast liikmesriikidega konsulteerimist esitab komisjon ajakohastatud suunised, võttes arvesse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkreetseid vajadusi ja huvisid.

Meede 15. Nõuetele vastavuse kava turujärelevalveasutustele kasutamiseks

Komisjon uurib võimalust arendada nõuetele vastavuse kavasid, mida hakkavad kasutama turujärelevalveasutused, ning integreerida need olemasolevatesse kaubandust soodustavatesse kavadesse, nagu näiteks volitatud ettevõtja kava.

4.2. Kaugemas plaanis ka muud tootekategooriad

Liidus jagatakse tooted tavaliselt tarbijatele või ametialaseks kasutamiseks ettenähtud toodeteks ning ühtlustatud või ühtlustamata toodete kategooriasse. Paljude tarbijatele või ametialaseks kasutamiseks ettenähtud toodete ohutusnõuded on Euroopa õigusaktidega juba ühtlustatud, kuid seni veel ühtlustamata toodete ohutusnõuded muudetakse tarbijatele mõeldud toodete ohutuse määruse ettepanekuga veelgi rangemaks. Siiski ei kehti suure osa ametialaseks kasutamiseks ettenähtud ühtlustamata toodete suhtes aga Euroopa ohutuseeskirjad ega muud olulised nõuded. Neid tooteid käsitlevate eeskirjade puudumine raskendab turujärelevalve meetmete võtmist Euroopa turul.

Meede 16. Ametialaseks kasutamiseks ettenähtud ühtlustamata toodete ohutuse uuring

Komisjon alustab ametialaseks *kasutamiseks ettenähtud ühtlustamata toodete ohutusaspektide süvauuringut, st nende toodete uuringut, mille suhtes ei kehti Euroopa ohutuseeskirjad või muud olulised nõuded, samuti uurib ta, milliseid raskusi tekitab see turujärelevalveasutustele.*

5. LIITU SISENEVATE TOODETE ROHKEM JA PAREM KONTROLL

ELi turule sisenevate toodete kontrolli tuleb nõuetekohaselt rakendada, sh kasutada võimalust muuta ohtlikud kaubad kasutuskõlbmatuks või need hoopiski hävitada. Piiridel tuleb kontroll organiseerida samal viisil kui ELis, kuna esimeses piiripunktis või kaupade vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimise ajal tehtav kontroll tõkestab ohtlike toodete levimise ELi turule. Kontrollimise ajal tuleb alati tagada kõrgel tasemel turvalisus ja ohutus.

Kolmandates riikides valmistatud toodete kontrolli puhul kerkivad importkauba tohutu hulga ja mitmekesisuse tõttu spetsiifilised jõustamisprobleemid. Seepärast on vaja igakülgset koostööd tolliameti ja liikmesriikide vastutavate turujärelevalveasutuste vahel.

Tolliametnikud võivad võtta kahtlased kaubasaadetised vaatluse alla ja kontrollida nende dokumente või kontrollida saadetisi füüsiliselt enne nende ELi turule vabasse ringlusse lubamist, et välja selgitada võimalikud ohtlikud või nõuetele mittevastavad kaubad, kuid lõppotsuse kaba ohutuse ja nõuetele vastavuse kohta peavad tegema turujärelevalveasutused.

5.1. Impordikontrolli suuniste rakendamine tooteohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas ning edasine kooskõlastamine ja koostöö

ELi turule sisenevate toodete kontrollimisse tuleb kaasata tolliasutused, kuna toll on ainus talitus, kellel on täielik ülevaade ELi välispiiri ületavatest kaubavoogudest. Selleks et varustada ametiasutused vajalike teadmistega ja hõlbustada määruse (EÜ) nr 765/2008 rakendamist, andis komisjon koos liikmesriikidega 2011. aasta juunis välja impordikontrolli suunised tooteohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas. Suunised on mõeldud abivahendina tolliasutustele, kes teostavad kontrolli tooteohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas, samuti selleks, et parandada tolliasutuste ja turujärelevalveasutuste vahelist koostööd. Kavandatud meetmed hõlmavad kontrolli tulemuste kohta andmete kogumist ja ühiseid jõustamismeetmeid.

Meede 17. Toetus suuniste rakendamiseks liikmesriikides

Komisjoni ja liikmesriikide eksperdirühm külastab 2015. aastaks kõiki liikmesriike. Nende külastuste eesmärk on hõlbustada tollil ja turujärelevalveasutustel kõnealuste suuniste rakendamist. Samuti annab see tolliasutustele võimaluse saada ülevaade turujärelevalve eesmärkidest ja korraldusest riiklikul ja ELi tasandil, pöörates erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele.

Meede 18. Parandada toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse kontrolli tõhusust piiril

Komisjoni tollieksperdid 2013. aasta töörühma raames toetatakse jätkuvalt kooskõlastamist, ühistegevust, head koostööd ja teabevahetust, et tõhustada toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse kontrolli piiril. See peaks tagama vähemate kulutustega paremad tulemused. See aitab kaasa ka ELi õigusaktide järjepidevale ja tõhusale rakendamisele ning jõustamisele.

Meede 19. Kaardistada erinevused ELi sisenevate toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse käsitlemisel

Toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse kontrollimise kord ja tehniline tugi võib ELi piiripunktides olla erinev, põhjuseks muu hulgas ka kaubavoogude erinevad määrad ja liigid. Komisjon kontrollib olukorda ja kaardistab selle.

5.2. Ühine lähenemisviis riskile tooteohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonna tollikontrolli puhul

Importtoodete tõhusa kontrolli eelduseks on nõuetele vastav riskijuhtimine. Seda rõhutati ka komisjoni teatises tolli riskijuhtimise ja turustusahela turvalisuse kohta,[12] mis hõlmab ka tooteohutuse ja nõuetele vastavusega seotud aspektide kontrolli.

Toll ja turujärelevalveasutused hakkavad tegema tihedamat koostööd, et töötada välja ühised riskikriteeriumid ja konkreetsed riskiprofiilid, ning selgitavad välja, kust ja kuidas saada teavet, mis võimaldaks tollil võtta paremini sihikule ohtlikud kaubasaadetised.

[12] COM(2012)793 (final).

Meede 20. Töötada välja ühesugune lähenemine riskile tooteohutuse ja nõuetele vastavuse tollikontrolli valdkonnas

Komisjon töötab koos liikmesriikidega välja ühesuguse lähenemisviisi riskijuhtimisele impordiks ettenähtud tollipunktis.

6. KOKKUVÕTE JA EDASISED SAMMUD

Lisaks prioriteetide seadmisele kolmeks järgmiseks aastaks kavandab komisjon juba ka järgmisi samme, mis tehakse pärast 2015. aastat. Ühtne turg ja turujärelevalve tuleks ümber korraldada ja anda neile uut energiat Euroopa 2020. aasta strateegia elluviimiseks, milles on seatud eesmärgid järgmiseks kümneks aastaks. Turujärelevalve aitab kaitsta tervist ja ohutust ning kõrvaldada ebaausat konkurentsi.

2015. aasta lõpuks uurib komisjon, kas on vaja käivitada uus mitmeaastane turujärelevalve kava, milles kasutataks ära ELi tarbijatele ja tollile suunatud programmide rakendamisel saadud ideed ja kogemused. Komisjon konsulteerib edasiste sammude suhtes kõigi asjaomaste pooltega.

Ainuüksi käesoleva mitmeaastase kava rakendamine ei too kodanikele ja ettevõtjatele kogu oodatud kasu tööstusele ja tarbijatele mõeldud toodete suhtes kehtivatest liidu eeskirjadest. Käesolev meetmepakett on alles esimene jätkuvatest jõupingutustest, mida tehakse turujärelevalve tugevdamiseks liidus. Kuid see kava on pikk samm õiges suunas liidu turujärelevalve kehtestamisel.

Sellest lähtuvalt komisjon:

- kutsub Euroopa Parlamenti, nõukogu ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed toetama käesolevat kava;
- teeb liikmesriikide ja sidusrühmadega koostööd käesoleva kava kiireks rakendamiseks;
- kutsub kõiki asjaomaseid riiklikke asutusi, sealhulgas tolli ja sidusrühmi, tagama, et käesolev kava rakendatakse õigeaegselt.